

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів, банківська справа та страхування

Затверджую»

Завідувач кафедри

(Геєнко М.М.)

« 02 » 07 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

Управління фінансовою санацією підприємства

Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

**Освітня програма: *Фінанси, банківська справа та страхування*
(другий (магістерський) рівень вищої освіти)**

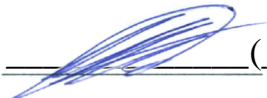
Факультет: Економіки і менеджменту

Робоча програма з дисципліни «Управління фінансовою санацією підприємства» для студентів за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Розробники: к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Рибіна Лариса Олександрівна ()

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри фінансів, банківська справа та страхування
Протокол від “17” 06. 2020 року № 15

Завідувач кафедри , банківська справа та страхування

 (Гесенко М.М.)

Погоджено:

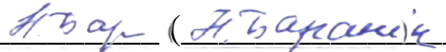
Гарант освітньо-професійної програми
(керівник проектної групи)

 (Борисова В.А.)

Декан факультету економіки і менеджменту

 (Строченко Н.І.)

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

 (Ж. Баранік)

Зареєстровано в електронній базі: 16.07 2020р.

1 Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 07 Управління та адміністрування	Варіативна	
Модулів – 2	Спеціальність: 072 Фінанси, банківська справа та страхування	Рік підготовки:	
Змістових модулів: 2		2020- 2021-й	
		Курс	
		1	1
Загальна кількість годин - 120		Семестр	
	1	2	
	Лекції		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента - 4	Освітній ступінь: Магістр	Практичні, семінарські	
		30 год.	6 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		60 год.	106 год.
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю:	
Залік	Залік		

Примітки.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 50 / 50

для заочної форми навчання – 11,7 / 88,3

2 Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1 Мета вивчення навчальної дисципліни

Формування у студентів системи фундаментальних знань з управління процесами фінансового оздоровлення підприємства, а також щодо засобів, механізмів та інструментарію виведення підприємств зі стану фінансової кризи.

2.2 Завдання навчальної дисципліни

Набуття майбутніми фахівцями у системі управління санацією підприємств знань щодо сутності фінансової санації, механізмів управління санацією та економіко-правових аспектів санації та банкрутства підприємств.

Вивчення навчальної дисципліни «Управління фінансовою санацією підприємства» передбачає формування у студентів компетентностей

№	Вид програмних компетентностей	Програмна компетентність	Шифр
1	Загальні	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	ЗК1
1	Спеціальні (предметні) компетентності	Здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для діагностики і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання	СК2

2.3 Програмні результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Управління фінансовою санацією підприємства» студент повинен бути здатним продемонструвати такі результати навчання:

№	Програмні результати навчання	Шифр
1	Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності	ПР01
2	Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності	ПРН 3
3	Здійснювати діагностику і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання	ПРН 10

3 Програма навчальної дисципліни

Затверджено Вченою радою СНАУ, протокол № 12 від 02.07.2018 р.

Змістовний модуль 1 *Теоретично-методичні основи управління фінансовою санацією підприємства.*

Тема 1. Основи управління фінансовою санацією підприємства

Сутність та фактори економічної кризи підприємства. Форми прояву економічної кризи підприємства. Види кризових ситуацій на етапах життєвого циклу підприємства. Функції економічної кризи. Сутність і розвиток симптомів фінансової кризи. Внутрішні фактори кризи на підприємстві. Зовнішні фактори кризи на підприємстві. Сутність і методи антикризового управління на підприємстві. Санація як елемент антикризового управління підприємством. Характеристика процедури санації підприємства згідно чинному вітчизняному законодавству. Поняття досудова санація. Поняття судова санація. Суб'єкти, які приймають участь в санації підприємства і їх взаємовідносини. Зміст захисної концепції санації підприємства. Зміст наступальної концепції санації підприємства. Система санаційних заходів на підприємстві. Передумови прийняття рішення про санацію. Модель фінансової санації. Поняття класичної моделі санації підприємства. Етапи класичної моделі санації підприємства. Заходи аналізу стану підприємства та визначення цілей санації. Види стратегії санації на підприємстві та їх зміст. «Дерево цілей» санації підприємства.

Тема 2. Санаційний контролінг

Передумови впровадження санаційного контролінгу на підприємстві. Сутність, предмет і основи контролінгу на підприємстві. Структура системи санаційного контролінгу підприємства. Мета санаційного контролінгу. Суб'єкти санаційного контролінгу. Ресурси підприємства як об'єкт санаційного контролінгу. Фінансово-економічні процес як об'єкт санаційного контролінгу. Показники ефективності і результативності як об'єкт санаційного контролінгу. Завдання санаційного контролінгу. Функції санаційного контролінгу. Формування інформаційного забезпечення санаційного контролінгу. Поняття бюджетування і його види: традиційне і нуль-базис. Суть, мета і завдання стратегічного санаційного контролінгу. Суть, мета і завдання оперативного санаційного контролінгу. Порівняння стратегічного і оперативного контролінгу. Взаємозв'язок оперативного і стратегічного планування в межах системи контролінгу. Напрямки санаційного контролінгу. Система раннього попередження та реагування (СРПР) на підприємстві. Суть і факторні моделі діагностики банкрутства (вітчизняні і зарубіжні). Моніторинг якісних і кількісних показників кризових проявів на підприємстві на основі системи критеріїв оцінки глибини розвитку кожного з видів фінансової кризи. Вибір санаційної стратегії в залежності від етапу життєвого циклу підприємства. Визначення тактики поведінки підприємства у кризовому становищі за двома характеристиками: глибиною фінансової кризи та обраним видом санаційної стратегії. Формування індивідуальної програми оздоровчих заходів залежно від обраної тактики з урахуванням першопричин виникнення кризи. Методи санаційного контролінгу. Анкетування. Факторний аналіз. Аналіз точки

беззбитковості. Бенчмаркінг. Вартісний аналіз Портфельний аналіз. ABC – аналіз. XYZ – аналіз. SWOT – аналіз.

Тема 3. Планування фінансової санації

Роль фінансової стратегії у забезпеченні ефективної фінансової діяльності підприємства. Сутнісно-змістовні характеристики фінансової стратегії підприємства. Мета і завдання фінансової стратегії підприємства. Склад і характеристика основних компонентів фінансової стратегії підприємства. Критерії розробки фінансової стратегії підприємства. Модель розроблення фінансової стратегії підприємства. Організаційна модель формування та реалізації фінансової стратегії підприємства. Класифікація видів фінансової стратегії підприємства за певними ознаками. Сутність стратегії санації та її види: стратегія розвитку, стратегія обмеженого зростання, стратегія стагнації, стратегія скорочення. Оперативний механізм санації підприємства: сутність, мета, результат. Тактичний механізм санації підприємства: сутність, мета, результат. Стратегічний механізм санації підприємства: сутність, мета, результат. Розробка плану судової санації підприємства. Правове регламентування судової санації підприємства. Заходи відновлення платоспроможності боржника. Розробка плану досудової санації. Сутність плану реорганізації підприємства. Сутність бізнес-плану санації. Структурно-логічна схема бізнес-плану санації. Основні критерії оцінки ефективності санації.

Тема 4. Санаційний аудит

Сутність і особливості санаційного аудиту. Мета і завдання санаційного аудиту. Поняття санаційна спроможність. Об'єкт санаційного аудиту. Замовники санаційного аудиту. Підстави для проведення санаційного аудиту. Методичний інструментарій санаційного аудиту. Сутність і види інструменту санаційного аудиту Due Diligence. Методи санаційного аудиту. Особливості аналізу санаційної спроможності підприємства. Мета і завдання оцінки санаційної спроможності підприємства. Економічні критерії стійкої санаційної спроможності підприємства. Передумови санаційної спроможності. Послідовність проведення аналізу санаційної спроможності. Система показників для оцінки санаційної спроможності підприємства. Показники, що характеризують фінансовий потенціал підприємства. Показники, що характеризують виробничий потенціал підприємства. Показники, що характеризують організаційний потенціал підприємства. Етапи проведення санаційного аудиту. Розробка плану та програми санаційного аудиту. Процедури експрес-оцінки достовірності бухгалтерського обліку та надійності системи внутрішнього контролю на підприємстві. Особливості аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства для цілей санаційного аудиту. Оцінка ефективності запланованих санаційних заходів. Оцінка досяжності плану санації.

Тема 5. Санація балансу

Сутність санації балансу. Мета і завдання санації балансу. Механізм санації балансу підприємства. Критерії, яким повинен відповідати баланс після санації. Законодавче регулювання санації балансу. Сутність санації активів балансу. Мета санації активів балансу. Етапи санації активів балансу. Види санаційних заходів, пов'язаних зі зміною структури та складу активів балансу.

Оптимізація структури розміщення оборотного капіталу. Зворотний лізинг основних засобів. Сутність санації пасивів балансу. Мета санації пасивів балансу. Показники, які характеризують ступінь забезпеченості зобов'язань боржника перед кредитором. Поняття санаційного прибутку і мета його одержання. Санація викупом акцій підприємства. Методи зменшення статутного капіталу. Сутність деномінації акцій та конверсії акцій. Складові санаційного прибутку (дизажю, безповоротна фінансова допомога). Алгоритм коригування розміру статутного капіталу Санація позикового капіталу. Перепланування боргу. Реструктуризація боргу. Поняття вартості чистих активів. Факторний аналіз вартості чистих активів.

Змістовний модуль 2 Фінансово-правові основи управління фінансовою санацією підприємства

Тема 6. Внутрішні джерела санації

Сутність і складові внутрішніх джерел фінансування санації. Внутрішні можливості (потенціал) покращання фінансового стану та виробничої діяльності підприємства. Класифікація внутрішніх джерел фінансування. Поняття і види внутрішніх вхідних грошових потоків підприємства. Заходи збільшення вхідних грошових потоків. Заходи із збільшення виручки від реалізації продукції підприємства. Заходи з реструктуризації активів підприємства. Поняття прихованих резервів підприємства. Оптимізація грошових ресурсів підприємства. Рефінансування дебіторської заборгованості. Механізми реструктуризації (рефінансування) дебіторської заборгованості. Поняття і види внутрішніх вихідних грошових потоків підприємства. Заходи зменшення вихідних грошових потоків. Поняття і зміст офшорингу. Поняття і зміст аутсорсингу.

Тема 7. Зовнішні джерела санації

Сутність і класифікація зовнішніх джерел фінансування. Форми фінансування санації власниками підприємства. Поняття двоступінчастої санації. Основні цілі збільшення статутного капіталу підприємства. Правове регламентування методів, джерел і порядку збільшення статутного капіталу. Методи збільшення статутного капіталу. Характеристика джерел збільшення статутного капіталу за методом збільшення кількості акцій існуючої номінальної вартості. Збільшення статутного капіталу за рахунок реінвестування прибутку. Збільшення капіталу за методом індексації основних засобів. Процедура збільшення номінальної вартості корпоративних прав. Метод збільшення статутного капіталу обміном облігацій на акції. Участь кредиторів у фінансовому оздоровленні боржника. Переваги конверсійних облігацій для інвестора і для емітента. Фактори впливу на рішення кредиторів щодо участі в санації боржника. Форми участі кредиторів у фінансовому оздоровленні боржника. Види кредиторів, які можуть брати участь у санації боржника-підприємства та їх характеристика. Мотивація кредиторів для надання коштів неплатоспроможним підприємствам. Критерії прийняття рішення кредиторів виділення коштів на санацію. Форми реструктуризації заборгованості. Конверсія боргу у власність. Особливості санаційних кредитів. Методики оцінки та особливості управління вартістю позикового капіталу (банківського, комерційного). Управління кредиторською заборгованістю.

Тема 8. Санаційна реструктуризація підприємства

Сутність реструктуризації підприємства. Поняття «реорганізація» і «реформування», «реінжиніринг» та їх взаємозв'язок із реструктуризацією. Відмінні та спільні риси понять «реструктуризація» і «санація». Цілі реструктуризації підприємств. Сутність санаційної реструктуризації. Організаційно-економічні заходи здійснення реструктуризації підприємств. Класифікація методичного забезпечення обґрунтування процесу реструктуризації підприємств. Методи проектування і планування. Методи здійснення реструктуризаційних змін. Методи організаційного забезпечення реструктуризації. Порядок реструктуризації сільськогосподарських підприємств. Показник економічно доданої вартості для оцінки ефективності реструктуризаційних перетворень підприємства, його сутність і розрахунок. Форми санаційної реструктуризації. Форми і заходи реструктуризації виробництва підприємства. Форми і заходи реструктуризації активів підприємства. Поняття фінансова реструктуризація. Форми і заходи фінансової реструктуризації підприємства. Форми і заходи корпоративної реструктуризації підприємства. Класифікація фінансової реструктуризації. Діагностика фінансового стану підприємства та основні індикатори про необхідність проведення фінансової реструктуризації. Реструктуризація власного капіталу. Реструктуризація позикового капіталу.

Тема 9. Державна фінансова підтримка санації

Економічний зміст державної підтримки санації підприємств. Необхідність державної підтримки санації підприємств. Критерії відбору підприємств для надання цільової комплексної державної підтримки. Позитивні та негативні ефекти державної підтримки санації підприємств. Цілі державної підтримки санації підприємств (горизонтальні, вертикальні). Алгоритм прийняття рішення про фінансову участь держави в санації підприємства. Форми державної підтримки санації. Сутність і форми прямого бюджетного фінансування підприємств. Джерела прямої державної фінансової підтримки підприємств. Непрямі форми державного впливу на діяльність підприємств. Державні органи з питань регулювання банкрутства і санації. Функції Державного органу з питань банкрутства згідно закону. Нормативно - правове регулювання питань банкрутства і санації в Україні. Законодавче регулювання санації і банкрутства: світовий досвід. Сутність прокредиторської (британської) і продебіторської (американської) концепцій регулювання банкрутства з боку держави. Світові приклади прокредиторської (британської) і продебіторської (американської) концепцій регулювання банкрутства з боку держави.

Тема 10. Оцінювання вартості майна

Поняття майно і типи майна. Сутність і об'єкти оцінювання майна, майнових прав. Види експертного оцінювання майна залежно від об'єкта оцінювання. Класифікація цілей оцінки бізнесу зі сторони різних суб'єктів. Значення оцінювання вартості майна. Нормативно-правові акти з методичного регулювання оцінки майна. Стандарти і правила оцінювання вартості майна, розроблених Міжнародним комітетом зі стандартів оцінки вартості майна. Принципи оцінювання вартості майна. Етапи оцінювання вартості майна підприємства. Методи оцінювання вартості майна. Дохідний підхід оцінювання вартості майна. Характеристика методів оцінювання вартості майна: пряма

капіталізація доходу; дисконтування грошового потоку (DCF); дисконтування економічної доданої вартості (EVA). Методи прогнозування майбутньої прибутковості: метод укрупнених розрахунків зміни базового рівня витрат та базової рентабельності (з використанням показників попередніх періодів); аналітичний метод на основі прогнозованої оцінки обсягу збуту продукції та рівня витрат. Витратний (майновий) підхід оцінювання вартості майна підприємства. Характеристика методів оцінювання вартості майна: метод прямого відтворення; метод заміщення. Ринковий (порівняльний) підхід оцінювання вартості майна підприємства. Характеристика методів оцінювання вартості майна: метод галузевих коефіцієнтів (зіставлення мультиплікаторів); метод порівняння продажу (трансакцій) або метод компанії – аналогу. Оцінка вартості цілісного майнового комплексу, корпоративних прав, об'єктів нерухомості, рухомого майна і нематеріальних активів. Оцінювання вартості гудвілу. Оцінювання бізнесу за ринковою ціною акцій. Оцінювання вартості оборотних засобів. Оцінювання вартості патентів. Оцінювання вартості машин.

Тема 11. Економіко-правові аспекти санації, банкрутства і ліквідації підприємства

Фінансова санація на ухвалу господарського суду. Підстави для прийняття рішення господарським судом про санацію боржника після порушення справи про банкрутство. Мотиваційні стимули до участі в санації санатора. Керуючий санацією: його функції та повноваження. Вимоги до керуючого санацією. Права і обов'язки керуючого санацією. Звіт керуючого санацією. Правове регламентування діяльності керуючого санацією. Фінансові процедури процесу ліквідації під час банкрутства підприємств. Поняття ліквідаційного балансу підприємства і його розробка. Правове регламентування процедури процесу ліквідації під час банкрутства підприємств.

4 Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма						Заочна форма				
	Усього	у тому числі					усього	у тому числі			
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд
Модуль 1 Теоретично-методичні основи управління фінансовою санацією підприємства											
Змістовний модуль 1 Теоретично-методичні основи управління фінансовою санацією підприємства											
Тема 1 Основи управління фінансовою санацією підприємства	9	2	2			5	10	2	-		8
Тема 2 Санаційний контролінг	14	4	4			6	16		2		14
Тема 3. Планування фінансової санації	14	4	4			6	12	-	2		10
Тема 4. Санаційний аудит	9	2	2			5	12	-	-		12
Тема 5. Санація балансу	14	4	4			6	10	2	-		8
Разом за змістовим модулем 1	60	16	16			28	60	4	4		52
Модуль 2 Фінансово-правові основи управління фінансовою санацією підприємства											
Змістовний модуль 2 Фінансово-правові основи управління фінансовою санацією підприємства											
Тема 6. Внутрішні джерела санації.	9	2	2			5	9	2	-		7
Тема 7. Зовнішні джерела санації.	9	2	2			5	9	2	-		7

Тема 8. Санаційна реструктуризація підприємства	9	2	2		5	9	-	-		9
Тема 9. Державна фінансова підтримка санації	9	2	2		5	9	-	-		9
Тема 10. Оцінювання вартості майна	14	4	4		8	16	-	2		14
Тема 11. Економіко-правові аспекти санації, банкрутства і ліквідації підприємства	10	2	2		4	8	-	-		8
Разом за змістовим модулем 2	60	14	14		32	60	4	2		54
Всього годин	120	30	30	-	24	120	8	6		106

5 Теми та план лекційних занять (денна форма навчання)

№ з/п	Назва теми та план	Кількість годин
1	Тема 1 Основи управління фінансовою санацією підприємства 1.1 Сутність та фактори економічної кризи підприємства 1.2 Санація як елемент антикризового управління підприємством 1.3 Модель фінансової санації	2
2	Тема 2 Санаційний контролінг (частина 1) 2.1 Поняття і місце контролінгу в процесі управління санацією 2.2 Завдання і функції санаційного контролінгу 2.3 Стратегічний і оперативний санаційний контролінг	2
3	Тема 2 Санаційний контролінг (частина 2) 2.4 Напрямки і методи санаційного контролінгу	2
4	Тема 3. Планування фінансової санації (частина 1) 3.1 Поняття і види фінансової стратегії. Механізми фінансового оздоровлення 3.2 Розробка плану судової санації підприємства	2
5	Тема 3. Планування фінансової санації (частина 2) 3.3 Розробка плану досудової санації	2
6	Тема 4. Санаційний аудит 4.1 Сутність і завдання санаційного аудиту. 4.2 Методичний інструментарій санаційного аудиту. 4.3 Методики оцінки санаційної спроможності. 4.4 Етапи проведення санаційного аудиту.	2
7	Тема 5. Санація балансу (частина 1) 5.1 Сутність санації балансу 5.2 Санація активів балансу	2
8	Тема 5. Санація балансу (частина 2) 5.3 Санація пасивів балансу 5.4 Вартість чистих активів	2
9	Тема 6. Внутрішні джерела санації 6.1 Сутність та класифікація внутрішніх джерел фінансування 6.2 Заходи збільшення вхідних грошових потоків 6.3 Заходи зменшення вихідних грошових потоків	2
10	Тема 7. Зовнішні джерела санації 7.1 Сутність і класифікація зовнішніх джерел фінансування 7.2 Фінансування санації власниками підприємства. 7.3 Участь кредиторів у фінансовому оздоровленні боржника	2
11	Тема 8. Санаційна реструктуризація підприємства 8.1 Сутність реструктуризації підприємства. Санаційна реструктуризація	2

	8.2. Форми санаційної реструктуризації 8.3 Фінансова реструктуризація	
12	Тема 9. Державна фінансова підтримка санації 9.1 Зміст та необхідність державної підтримки санації. 9.2 Форми державної підтримки санації. 9.3 Державні органи з питань регулювання банкрутства і санації. 9.4 Законодавче регулювання санації і банкрутства: світовий досвід	2
13	Тема 10. Оцінювання вартості майна (частина 1) 10.1 Значення, принципи і порядок оцінювання вартості майна. 10.2 Методи оцінювання вартості майна	2
14	Тема 10. Оцінювання вартості майна (частина 2) 10.3 Оцінка вартості цілісного майнового комплексу, корпоративних прав, об'єктів нерухомості, рухомого майна і нематеріальних активів	2
15	Тема 11. Економіко-правові аспекти санації, банкрутства і ліквідації підприємства 11.1 Фінансова санація на ухвалу господарського суду. 11.2 Керуючий санацією: його функції та повноваження. 11.3 Фінансові процедури процесу ліквідації під час банкрутства підприємств	2
Разом		30

5 Теми та план лекційних занять (заочна форма навчання)

№ з/п	Назва теми та план	Кількість годин
1	Тема 1 Основи управління фінансовою санацією підприємства 1.1 Сутність та фактори економічної кризи підприємства 1.2 Санація як елемент антикризового управління підприємством 1.3 Модель фінансової санації	2
2	Тема 5. Санація балансу 5.1 Сутність санації балансу 5.2 Санація активів балансу 5.3 Санація пасивів балансу 5.4 Вартість чистих активів	2
3	Тема 6. Внутрішні джерела санації 6.1 Сутність та класифікація внутрішніх джерел фінансування 6.2 Заходи збільшення вхідних грошових потоків 6.3 Заходи зменшення вихідних грошових потоків	2
4	Тема 7. Зовнішні джерела санації 7.1 Сутність і класифікація зовнішніх джерел фінансування 7.2 Фінансування санації власниками підприємства. 7.3 Участь кредиторів у фінансовому оздоровленні боржника	2
Разом		8

6 Теми практичних занять (денна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. З'ясування практичних аспектів кризових явищ в економіці України. Визначення ролі фінансової санації в системі антикризового управління підприємством	2

2	Тема 2 (частина 1). Оцінка ймовірності банкрутства підприємств із застосуванням факторних моделей: Альтмана, Ліса, Спрінгейта та інших.	2
3	Тема 2 (частина 2). Вивчення інструментів та методів контролінгу: вартісний аналіз, портфельний аналіз, бенчмаркінг, ABC-аналіз	2
4	Тема 3 (частина 1). Ознайомлення з процедурою планування та узгодження заходів фінансової санації підприємства. Визначення потреби в капіталі для фінансування санаційних заходів.	2
5	Тема 3 (частина 2). Визначення структури плану фінансової санації: аналіз руху готівки, динаміка кредиторської заборгованості, прогноз фінансових результатів. Розрахунок ефективності санації	2
6	Тема 4. Проведення оцінки санаційної спроможності неплатоспроможних підприємств	2
7	Тема 5 (частина 1). Розгляд практичних аспектів санації активів балансу. Визначення ліквідності балансу.	2
8	Тема 5 (частина 2). Розгляд практичних аспектів санації пасивів балансу.	2
9	Тема 6. Набуття практичних навичок і вмінь щодо управління витратами: директ-костинг; CVP - аналіз; таргет-костинг; метод ABC.	2
10	Тема 7. Вивчення способів реструктуризації заборгованості та форм участі кредиторів у фінансовому оздоровленні підприємства-боржника	2
11	Тема 8. Визначення форм та методів оцінки ефективності реструктуризації підприємства.	2
12	Тема 9. Засвоєння базових знань з організації державної підтримки санації підприємств, вибору форм і методів підтримки.	2
13	Тема 10 (частина 1). Засвоєння основних положень нормативно-правового та методичного забезпечення оцінки вартості майна.	2
14	Тема 10 (частина 2). Визначення вартості майна та майнових прав підприємства.	2
15	Тема 11. Набуття практичних навичок і вмінь щодо визначення прихованого, фіктивного та зумисного банкрутства, оцінка методики виявлення ознак неплатоспроможності підприємства	2
Разом		30

6 Теми практичних занять (заочна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 2. Оцінка ймовірності банкрутства підприємств із застосуванням факторних моделей: Альтмана, Ліса, Спрінгейта та інших.	2
2	Тема 3. Визначення структури плану фінансової санації: аналіз руху готівки, динаміка кредиторської заборгованості, прогноз фінансових результатів. Розрахунок ефективності санації	2
3	Тема 10. Визначення вартості майна та майнових прав підприємства.	2
Разом		6

**7 Самостійна робота
(денна форма навчання)**

№ з/п	Назва теми та перелік питань	Кількість годин
1	<p>Тема 1 Основи управління фінансовою санацією підприємства</p> <p>1.1 Види кризових ситуацій на етапах життєвого циклу підприємства</p> <p>1.2 Розвиток симптомів фінансової кризи</p> <p>1.3 Сутність і методи антикризового управління на підприємстві</p> <p>1.4 Суб'єкти, які приймають участь в санації підприємства і їх взаємовідносини</p> <p>1.5 Система санаційних заходів на підприємстві</p> <p>1.6 Передумови прийняття рішення про санацію</p> <p>1.7 «Дерево цілей» санації підприємства</p>	5
2	<p>Тема 2. Санаційний контролінг</p> <p>2.1 Структура системи санаційного контролінгу підприємства</p> <p>2.2 Суб'єкти санаційного контролінгу</p> <p>2.3 Формування інформаційного забезпечення санаційного контролінгу</p> <p>2.4 Суть і факторні моделі діагностики банкрутства (вітчизняні і зарубіжні)</p> <p>2.5 Моніторинг якісних і кількісних показників кризових проявів на підприємстві на основі системи критеріїв оцінки глибини розвитку кожного з видів фінансової кризи</p> <p>2.6 Вибір санаційної стратегії в залежності від етапу життєвого циклу підприємства</p> <p>2.7 Визначення тактики поведінки підприємства у кризовому становищі за двома характеристиками: глибиною фінансової кризи та обраним видом санаційної стратегії</p> <p>2.8 Формування індивідуальної програми оздоровчих заходів залежно від обраної тактики з урахуванням першопричин виникнення кризи</p>	6
3	<p>Тема 3. Планування фінансової санації</p> <p>3.1 Склад і характеристика основних компонентів фінансової стратегії підприємства</p> <p>3.2 Організаційна модель формування та реалізації фінансової стратегії підприємства</p> <p>3.3 Класифікація видів фінансової стратегії підприємства за певними ознаками</p> <p>3.4 Правове регламентування судової санації підприємства</p> <p>3.5 Структурно-логічна схема бізнес-плану санації</p>	6
4	<p>Тема 4. Санаційний аудит</p> <p>4.1 Замовники санаційного аудиту</p> <p>4.2 Методи санаційного аудиту</p> <p>4.3 Показники, що характеризують фінансовий потенціал підприємства</p> <p>4.4 Показники, що характеризують виробничий потенціал підприємства</p> <p>4.5 Показники, що характеризують організаційний потенціал підприємства</p> <p>4.6 Розробка плану та програми санаційного аудиту</p> <p>4.7 Процедури експрес-оцінки достовірності бухгалтерського обліку та надійності системи внутрішнього контролю на підприємстві</p>	5
5	<p>Тема 5. Санація балансу</p> <p>5.1 Механізм санації балансу підприємства</p> <p>5.2. Законодавче регулювання санації балансу</p> <p>5.3 Оптимізація структури розміщення оборотного капіталу</p> <p>5.4 Зворотний лізинг основних засобів</p>	6

	5.5 Санація викупом акцій підприємства 5.6 Перепланування боргу 5.7 Реструктуризація боргу	
6	Тема 6. Внутрішні джерела санації 6.1 Поняття і види внутрішніх вхідних грошових потоків підприємства 6.2 Заходи із збільшення виручки від реалізації продукції підприємства 6.3 Заходи з реструктуризації активів підприємства 6.4 Механізми реструктуризації (рефінансування) дебіторської заборгованості 6.7 Поняття і види внутрішніх вихідних грошових потоків підприємства 6.8 Поняття і зміст офшорингу 6.9 Поняття і зміст аутсорсингу	5
7	Тема 7. Зовнішні джерела санації 7.1 Характеристика джерел збільшення статутного капіталу за методом збільшення кількості акцій існуючої номінальної вартості 7.2 Збільшення капіталу за методом індексації основних засобів 7.3 Фактори впливу на рішення кредиторів щодо участі в санації боржника 7.4 Види кредиторів, які можуть брати участь у санації боржника-підприємства та їх характеристика. 7.5 Управління кредиторською заборгованістю	5
8	Тема 8. Санаційна реструктуризація підприємства 8.1 Методи проектування і планування 8.2 Методи здійснення реструктуризаційних змін 8.3 Методи організаційного забезпечення реструктуризації 8.4 Класифікація фінансової реструктуризації 8.5 Реструктуризація власного капіталу 8.6 Реструктуризація позикового капіталу	5
9	Тема 9. Державна фінансова підтримка санації 9.1 Позитивні та негативні ефекти державної підтримки санації підприємств 9.2 Нормативно - правове регулювання питань банкрутства і санації в Україні 9.3 Світові приклади прокредиторської (британської) концепції регулювання банкрутства з боку держави 9.4 Світові приклади продебіторської (американської) концепції регулювання банкрутства з боку держави	5
10	Тема 10. Оцінювання вартості майна 10.1 Нормативно-правові акти з методичного регулювання оцінки майна 10.2 Стандарти і правила оцінювання вартості майна, розроблених Міжнародним комітетом зі стандартів оцінки вартості майна 10.3 Методи прогнозування майбутньої прибутковості 10.4 Оцінювання вартості гудвілу 10.5 Оцінювання бізнесу за ринковою ціною акцій 10.6 Оцінювання вартості оборотних засобів 10.7 Оцінювання вартості патентів 10.8 Оцінювання вартості машин	8
11	Тема 11. Економіко-правові аспекти санації, банкрутства і ліквідації підприємства 11.1 Права і обов'язки керуючого санацією 11.2 Правове регламентування діяльності керуючого санацією 11.3 Правове регламентування процедури процесу ліквідації під час банкрутства підприємств	4
Разом		60

**7 Самостійна робота
(заочна форма навчання)**

№ з/п	Назва теми та перелік питань	Кількість годин
1	<p>Тема 1 Основи управління фінансовою санацією підприємства.</p> <p>1.1 Види кризових ситуацій на етапах життєвого циклу підприємства. 1.2 Розвиток симптомів фінансової кризи. 1.3 Сутність і методи антикризового управління на підприємстві. 1.4 Суб'єкти, які приймають участь в санації підприємства і їх взаємовідносини. 1.5 Система санаційних заходів на підприємстві. 1.6 Передумови прийняття рішення про санацію. 1.7 «Дерево цілей» санації підприємства</p>	8
2	<p>Тема 2. Санаційний контролінг</p> <p>2.1 Поняття і місце контролінгу в процесі управління санацією 2.2 Завдання і функції санаційного контролінгу 2.3 Стратегічний і оперативний санаційний контролінг 2.4 Структура системи санаційного контролінгу підприємства 2.5 Суб'єкти санаційного контролінгу 2.6 Формування інформаційного забезпечення санаційного контролінгу 2.7 Суть і факторні моделі діагностики банкрутства 2.8 Моніторинг якісних і кількісних показників кризових проявів на підприємстві 2.9 Вибір санаційної стратегії в залежності від етапу життєвого циклу підприємства 2.10 Визначення тактики поведінки підприємства у кризовому становищі за двома характеристиками: глибиною фінансової кризи та обраним видом санаційної стратегії 2.11 Формування індивідуальної програми оздоровчих заходів залежно від обраної тактики з урахуванням першопричин виникнення кризи</p>	14
3	<p>Тема 3. Планування фінансової санації</p> <p>3.1 Поняття і види фінансової стратегії. 3.2 Механізми фінансового оздоровлення 3.3 Розробка плану судової санації підприємства 3.4 Склад і характеристика основних компонентів фінансової стратегії підприємства 3.5 Організаційна модель формування та реалізації фінансової стратегії підприємства 3.6 Класифікація видів фінансової стратегії підприємства за певними ознаками 3.7 Правове регламентування судової санації підприємства 3.8 Структурно - логічна схема бізнес-плану санації</p>	10
4	<p>Тема 4. Санаційний аудит</p> <p>4.1 Сутність і завдання санаційного аудиту. 4.2 Методичний інструментарій санаційного аудиту. 4.3 Методики оцінки санаційної спроможності. 4.4 Етапи проведення санаційного аудиту 4.5 Замовники санаційного аудиту 4.6 Методи санаційного аудиту 4.7 Показники, що характеризують фінансовий потенціал підприємства 4.8 Показники, що характеризують виробничий потенціал підприємства 4.9 Показники, що характеризують організаційний потенціал підприємства</p>	12

	4.10 Розробка плану та програми санаційного аудиту 4.11 Процедури експрес-оцінки достовірності бухгалтерського обліку та надійності системи внутрішнього контролю на підприємстві	
5	Тема 5. Санація балансу 5.1 Механізм санації балансу підприємства 5.2. Законодавче регулювання санації балансу 5.3 Оптимізація структури розміщення оборотного капіталу 5.4 Зворотний лізинг основних засобів 5.5 Санація викупом акцій підприємства 5.6 Перепланування боргу 5.7 Реструктуризація боргу	8
6	Тема 6. Внутрішні джерела санації 6.1 Поняття і види внутрішніх вхідних грошових потоків підприємства 6.2 Заходи із збільшення виручки від реалізації продукції підприємства 6.3 Заходи з реструктуризації активів підприємства 6.4 Механізми реструктуризації (рефінансування) дебіторської заборгованості 6.7 Поняття і види внутрішніх вихідних грошових потоків підприємства 6.8 Поняття і зміст офшорингу 6.9 Поняття і зміст аутсорсингу	7
7	Тема 7. Зовнішні джерела санації 7.1 Характеристика джерел збільшення статутного капіталу за методом збільшення кількості акцій існуючої номінальної вартості 7.2 Збільшення капіталу за методом індексації основних засобів 7.3 Фактори впливу на рішення кредиторів щодо участі в санації боржника 7.4 Види кредиторів, які можуть брати участь у санації боржника-підприємства та їх характеристика. 7.5 Управління кредиторською заборгованістю	7
8	Тема 8. Санаційна реструктуризація підприємства 8.1 Сутність реструктуризації підприємства 8.2 Санаційна реструктуризація 8.3. Форми санаційної реструктуризації 8.4 Фінансова реструктуризація 8.5 Методи проектування і планування 8.6 Методи здійснення реструктуризаційних змін 8.7 Методи організаційного забезпечення реструктуризації 8.8 Класифікація фінансової реструктуризації 8.9 Реструктуризація власного капіталу 8.10 Реструктуризація позикового капіталу	9
9	Тема 9. Державна фінансова підтримка санації 9.1 Зміст та необхідність державної підтримки санації. 9.2 Форми державної підтримки санації. 9.3 Державні органи з питань регулювання банкрутства і санації. 9.4 Законодавче регулювання санації і банкрутства: світовий досвід 9.5 Позитивні та негативні ефекти державної підтримки санації підприємств 9.6 Нормативно - правове регулювання питань банкрутства і санації в Україні 9.7 Світові приклади прокредиторської (британської) концепції регулювання банкрутства з боку держави 9.8 Світові приклади продебіторської (американської) концепції регулювання банкрутства з боку держави	9
10	Тема 10. Оцінювання вартості майна	14

	10.1 Значення, принципи і порядок оцінювання вартості майна. 10.2 Методи оцінювання вартості майна 10.3 Нормативно-правові акти з методичного регулювання оцінки майна 10.4 Стандарти і правила оцінювання вартості майна, розроблених Міжнародним комітетом зі стандартів оцінки вартості майна 10.5 Методи прогнозування майбутньої прибутковості 10.6 Оцінювання вартості гудвілу 10.7 Оцінювання бізнесу за ринковою ціною акцій 10.8 Оцінювання вартості оборотних засобів 10.9 Оцінювання вартості патентів 10.10 Оцінювання вартості машин	
11	Тема 11. Економіко-правові аспекти санації, банкрутства і ліквідації підприємства 11.1 Фінансова санація на ухвалу господарського суду. 11.2 Керуючий санацією: його функції та повноваження. 11.3 Права і обов'язки керуючого санацією 11.4 Правове регламентування діяльності керуючого санацією 11.5 Фінансові процедури процесу ліквідації під час банкрутства підприємств 11.6 Правове регламентування процедури процесу ліквідації під час банкрутства підприємств	8
	Разом	106

8 Методи навчання

8.1 Методи навчання за джерелом знань:

- 8.1.1 *Словесні*: лекція, пояснення, бесіда
- 8.1.2 *Наочні*: демонстрація, ілюстрація
- 8.1.3 *Практичні*: практична вправа

8.2 Методи навчання за характером логіки пізнання:

- 8.2.1 *Аналітичний*
- 8.2.2 *Синтез*
- 8.2.3 *Індуктивний*
- 8.2.4 *Дедуктивний*

8.3 Методи навчання за характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів:

- 8.3.1 *Проблемний* (програмно-інформаційний)
- 8.3.2 *Частково-пошуковий* (евристичний)
- 8.3.4 *Репродуктивний*
- 8.3.5 *Пояснювально-демонстративний*

8.4 Активні методи навчання

Використання технічних засобів навчання, мозкова атака, диспути, використання проблемних ситуацій, використання навчальних та контролюючих тестів, використання опорних конспектів лекцій.

8.5 Інтерактивні технології навчання

Kahoot

9. Методи контролю

9.1. Рейтинговий контроль за 100-бальною шкалою оцінювання ЄКТС

9.2. Проведення проміжного контролю протягом семестру (проміжна атестація)

9.3. Полікритеріальна оцінка поточної роботи студентів:

- рівень знань, продемонстрований на практичних та семінарських заняттях;
- активність під час обговорення питань, що винесені на заняття;
- експрес-контроль під час аудиторних занять;
- самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань;
- написання рефератів;
- результати тестування;
- письмові завдання при проведенні контрольних робіт.

10. Розподіл балів, які отримують студенти (денна форма навчання)

Поточне тестування та самостійна робота											Разом за модулі та СРС	Атестація	Сума
Змістовий модуль 1 0-35 балів					Змістовий модуль 2 0-35 балів								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11			
7	7	7	7	7	6	6	6	6	6	5	85 (70+15)	15	100

Розподіл балів, які отримують студенти (заочна форма навчання)

Поточне тестування та самостійна робота											Разом за модулі	СРС	Сума
Змістовий модуль 1 0-35 балів					Змістовий модуль 2 0-35 балів								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11			
7	7	7	7	7	7		7	7	7	7	70	30	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою для заліку
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	
75-81	C	
69-74	D	
60-68	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Управління фінансовою санацією. Конспект лекцій / Суми, Сумський національний аграрний університет, 2016. 42 с.
2. Управління фінансовою санацією. Методичні вказівки щодо проведення практичних та семінарських занять / Суми, Сумський національний аграрний університет, 2016. 24 с.
3. Управління фінансовою санацією. Методичні вказівки щодо виконання самостійної роботи / Суми, Сумський національний аграрний університет, 2017 р. 18 с.
4. Навчально-методичний матеріал на платформі Moodle (<https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=2413>)

15 Рекомендована література

Базова

1. Рибіна Л.О., Геєнко М.М., Борисова В.А. Управління фінансовою санацією підприємств: підручник. Суми. 2020. 238 с.
2. Боронос В.Г., Плікус І.Й. Управління фінансовою санацією підприємств : підручник. Суми : СумДУ. 2014. 457 с.
3. Гудзь Т.П. Система раннього виявлення та подолання фінансової кризи підприємств: монографія. Полтава. 2007. 166 с.
4. Донченко Т.В. Організаційно-економічний механізм управління санацією підприємств. Дис....канд. екон. наук спец. 08.00.04. Хмельницький національний університет. 2015. 249 с. URL: <http://www.khnu.km.ua/root/res/2-21-17-10.pdf>.
5. Єланська Н. Розробка плану судової санації підприємства. URL: <http://conferences.neasmo.org.ua/ru/art/4821>.
6. Зеліско І.М. Управління фінансовою санацією підприємства: навчальний посібник. К.: ЦП «КОМПРИНТ», 2015. 320 с.
7. Кодекс України з процедур банкрутства. №2597-VII. 18.10.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19>
8. Козик В.В., Андрушко О.Б. Базові положення кризового стану підприємства. URL: http://vlp.com.ua/files/02_33.pdf.
9. Кремень О.І., Філатова Г.П. Методичні підходи до розрахунку вартості чистих активів підприємства. *Економічний простір*. 2014. №88. С. 199-206.
10. Лачкова Л.І., Лачкова В.М. Управління фінансовою санацією підприємства: візуальне супроводження дисципліни. Х. 2017 56 с. URL: http://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/2266/1/%D0%B5%D0%BA.%D0%92%D0%A1_%D0%A3%D0%A4%D0%A1_%D1%84i%D0%BD.output.pdf.
11. Методичні рекомендації щодо визначення вартості чистих активів акціонерних товариств (рішення ДКЦБФР №485 від 17.11.2004 р.) URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/40094_40094.
12. Положення про порядок збільшення (зменшення) статутного фонду акціонерного товариства. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Рішення №385. 12.06.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0805-18>.

13. Постанова Кабінету Міністрів України. Методика оцінки майна. 2003. №1891 (в ред. Постанови Кабінету Міністрів України. 2019. №224) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1891-2003-%D0%BF>

14. Рекова Н. Ю., Андрущенко О. Ю. Методичні підходи до оцінки санаційної спроможності промислових підприємств. URL: [http://www.dgma.donetsk.ua/science_public/science_vesnik/%E2%84%961\(9%D0%95\)_2012/article/12RNYSAE.pdf](http://www.dgma.donetsk.ua/science_public/science_vesnik/%E2%84%961(9%D0%95)_2012/article/12RNYSAE.pdf).

15. Фінансові джерела санації підприємства. URL: http://elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/123456789/3145/7/%D0%A0%D0%BE%D0%B7%D0%B4%D1%96%D0%BB_6.pdf.

16. Цар О.З. Фінансова санація суб'єктів господарювання в економіці України. Дис...канд. екон. наук спец. 08.00.08. Львівський національний університет імені Івана Франка. 2016. 213 с.

Допоміжна

1. Господарський Кодекс України. №436-IV. 16.01.2003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

2. Бордюг В.М. Порівняльний аналіз законодавства України та економічно розвинених країн з питань банкрутства. Молодий вчений. 2018. №10(62). URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/10/71.pdf>

3. Національний стандарт № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав»: Постанова Кабінету Міністрів від 10.09.2003 № 1440. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-%D0%BF>

4. Національний стандарт № 2 «Оцінка нерухомого майна»: Постанова Кабінету Міністрів від 28.10.2004 № 1442. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1442-2004-%D0%BF>

5. Національний стандарт № 3 «Оцінка цілісних майнових комплексів»: Постанова Кабінету Міністрів від 29.11.2006 № 1655. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1655-2006-%D0%BF>

6. Національний стандарт № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності»: Постанова Кабінету Міністрів від 29.11.2006 № 1655. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1185-2007-%D0%BF>.

7. Москаль Н. В., Етапи та порядок проведення санаційного аудиту. Економіка та держава. 2015. № 8. С. 90-93.

8. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12.07.2001 № 2658–III. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2658-14>.

11. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю. Закон України 2275-VIII від 06.02 2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#n418>.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.kmu.gov.ua>. – сайт Кабінету Міністрів України.
2. <http://www.rada.gov.ua> – сайт Верховної Ради України.
3. <http://www.minfin.gov.ua> – сайт Міністерства фінансів України.
4. <http://www.ukrstat.gov.ua> – сайт Державного комітету статистики України.– сайт Державного комітету статистики України.